

que tingués quelcom d'artista, ho era sense *le ni* ideals, ni's proposava la finalitat digne y noble d'honrar al art y servir á la comunitat que en ell depositava sa confiança sino tan sols proporcionar-se un *modus vivendi* que li dugués una temporada de bon viure ó tal volta sols buscava consolidar sa fama de llest entre la gent del gremi de viditors que tenen per gran mérit saber-se enginyar pera viure bé á costa dels ignocents.

Y aquí están les concomitancies que 'us han portat el quènto al cap de la ploma. Es á dir que 'ns ha vingut á la memoria al tractar d'estudiar l'essencia del partit conservador y del seu fundador.

Hem volgut estudiar el seu credo, el seu programa y no l'hem sabut trobar enloch. Hem buscat els seus ideals y tampoch els hem sabut veure. Quatre nocions generals, copiades de païssos qual manera de ésser essencialment distinta del nostre, ahont les classes acomodades se paccionan en estreta solidaritat pera defensar sos propis interessos que suposan son els de la societat y solucionar y consolidar, diuhen, les prudentials conquestes de la civilització, classes adoradores del *ordre* material que volen sostenir fins contra 'l dret y la justícia; heus aquí tot. Per lo demés un oportunisme detestable, regulat, no per els interessos generals de la nació, sino per els interessos particulars del partit, oportunisme de tan baixa volada que dona per resultat trobar avuy bo lo que ahir era dolent y exerciar demà lo que avuy se posa sobre 'ls nubols, establint un absolutisme que en orde d'idees deixa enrera el dels tirans més famosos. La doctrina s'estatueix per real decret; la veritat es veritat fins y á tan que la *Gaceta* no digui que 's mentida.

Peró lo característich del nostre par-

tit conservador es que, copiant sa constitució de païssos hont s'hi ha creat espontáneament com una concessió de la peculiar indiosincracia d'ells y al portarla al nostre de essencia molt distinta, s'ha trobat sense fonaments. El poble anglés, per exemple, creá 'l parlamentarisme y en els parlamentaris depositá sa virtualitat. L'acció s'efectua de baix á dalt, de la essencia á la superficie. Trasplantat el parlamentarisme entre nosaltres l'acció s'ha hagut d'exercir de dalt á baix de la superficie á la essencia y com el poble parlamentari no existia s'ha hagut d'inventar. S'ha hagut d'inventar una massa electoral que elaborés una majoria parlamentaria falsa y pera lograrho s'ha hagut de crear un rodatge oficiós, el *cacicat*. Fins pera completar el sistema s'ha hagut de crear una oposició convencional.

El sistema parlamentari es el sistema de la mentida y aixís con se diu que un embustero ha de tenir molta memoria pera que la veritat no 'l confongui, el parlamentarisme ha degut crear el centralisme que es la seva memoria. Necessita tenir á la mà tots el fils, fins els més insignificants de la trama pera que la veritat, saltant á lo millor per algún indret, no 'l comprometí. Atent á la idea de la propia conservació qu' es l'únich ideal que l'obsessiona, de tot necessita y de rés fa escarafalls de lo que puga enfortir son procediment. Ell ha de disposar de tots els engranatges del Estat desde 'ls presidents de les cambres fins á la plassa d'escarceller del últim poble.

Peró per mes que hi hagi un poble fals sobre 'l que 'l sistema s'apoya, també existeig un poble veritable, el verdader poble que treballa y paga y del que 'n definitiva l'Estat ne treu la substancia. Y aquest poble que no té cap participació en la governació